

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра соціальної роботи,
соціальної педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЯ

СИЛАБУС

2019 – 2020 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року. **Силабус** розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології

Протокол від 29 серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри
доктор педагогічних наук, професор

О.А. Рацул

Розробник: доцент, кандидат психологічних наук
Ржевська-Штефан Злата Олександрівна

1. Ел. адреса: rzlata@yahoo.com

Графік консультацій: Вівторок, 14.20, 3/3 №33А

2. Опис навчальної дисципліни: ПСИХОЛОГІЯ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Спеціальність:	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітньо-професійна програма:	«Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська))
Рівень вищої освіти:	Другий (бакалаврський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	1-й
Семестр:	1-й, 2-й
Тип дисципліни:	нормативна
Кількість кредитів	2,5
Блоків (модулів)	2
Загальна кількість годин	135
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	2
Лекції	20 годин – 1-й семестр;

	20 годин – 2-й семестр
Практичні, семінарські	16 годин – 1 семестр; 14 годин – 2 семестр
Лабораторні	-
Самостійна робота	29 годин – 1-й семестр 26 годин – 2-й семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тезитощо)	<i>«Вивчення індивідуально-психологічних особливостей особистості»</i>
Вид підсумкового контролю:	1-й семестр – залік; 2-й семестр – екзамен
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	Педагогіка, Філософія

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування у студентів системи знань про психологічні особливості людини як об'єкта педагогічної та суб'єкта навчальної діяльності, розуміння ними складного психічного і духовного життя дитини;
- формування загальної психологічної культури та компетентності студентів, сприяння процесу самовдосконалення і самовиховання майбутніх учителів як фахівців-професіоналів.

Завдання:

- формувати у студентів наукове уявлення про сутність психіки та свідомості;
- ознайомити студентів із сутністю психічних процесів, станів та властивостей людини, розкрити їх індивідуально-психологічні особливості;
- розкрити сутність поняття особистості, її самосвідомості та джерел мотивації до діяльності;
- сформувати у студентів систему наукових знань про віковий розвиток особистості, про організацію навчально-виховного процесу з урахуванням специфіки вікового розвитку учнів;
- сприяти набуванню знань майбутніх педагогів про ефективні способи психолого-педагогічного впливу та стратегії конструктивної взаємодії з учнями, розкрити можливості застосування цих знань в умовах організованого навчально-виховного процесу;
- навчити студентів практично володіти психологічними методами діагностики рівня психічного розвитку школяра;

- підготувати студентів до навчально-дослідницької роботи, що виявлятиметься в написанні ними курсових і дипломних робіт.
- сформулювати у майбутніх вчителів переконання про доцільність і корисність отриманих знань з психології та набутих вмінь у практичній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні закономірності та механізми розвитку психіки та свідомості;
- основні закономірності пізнавальних психічних процесів;
- особливості емоційної та вольової сфер та основи регуляції поведінки і діяльності;
- індивідуально-типологічні особливості особистості;
- особливості структури особистості, її самосвідомості та мотиваційної сфери;
- вікові особливості розвитку психіки дитини (дошкільний, молодший шкільний, підлітковий та ранній юнацький вік) та зміст і значення для розвитку вікових криз;
- зв'язок навчання й психічного розвитку, учбова діяльність та її структура;
- психологічні механізми навчання та особливості навчання традиційного та інноваційного, основні причини неуспішності в навчанні та шляхи її запобігання, індивідуальний та диференційований підходи в навчанні;
- психологічні механізми виховання, способи психолого-педагогічного впливу та застосування індивідуального підходу у вихованні;
- психологічні особливості педагогічної діяльності, рівні її продуктивності, стилі педагогічного спілкування, зміст шкільного конфлікту та шляхи його розв'язання та попередження педагогом, шкільний булінг, протидія та попередження.

вміти:

- демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- здійснювати діагностику й аналіз власних індивідуально-психологічних особливостей, рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- здійснювати вибір диференційованого та індивідуального підходів до школярів на основі виявлених психологічних особливості дитини на кожному віковому етапі;
- здійснювати вибір необхідних заходів згуртування учнів та запобігання конфліктних ситуацій в навчально-виховному процесі;
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію.
- емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культурні чи гендерно-вікові особливості.

– демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

Системні компетентності:

ЗК2 – здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей, зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до осіб, які навчаються.

ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

Інструментальні компетентності:

ЗК8 – здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Міжособистісні компетентності:

ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді.

ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів), дотримуватися гендерної рівності, позитивно ставитися до представників інших культур, застосовувати соціальні навички (soft skills).

Фахові компетентності спеціальності

ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.

ФК5 – здатність до виконання функціональних обов'язків вчителя географії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної дійсності, застосування творчого підходу, моделювання та розв'язування педагогічних ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу,

розвитку творчих здібностей, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту.

ФК6 – здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів, створювати сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, управляти учнівським колективом, комунікувати зі спільнотами, організувати комунікацію учнів, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей.

ФК7 – здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» в основній (базовій) середній школі.

Програмні результати навчання ***Знання і розуміння***

Студент:

ПРН4 – *знає* психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів, сучасні теоретичні та прикладні основи методики навчання географії в загальноосвітній школі, вимоги безпеки життєдіяльності й охорони праці в загальноосвітньому навчальному закладі;

Уміння

Студент:

ПРН11 – *виконує* польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, *інтерпретує* отримані результати досліджень, *застосовує* їх у професійній діяльності;

ПРН12 – *застосовує* набуті географічні та психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики й освітні технології, в тому числі й інформаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу, відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» основної (базової) середньої школи;

ПРН13 – *виконує* функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, *аналізує* педагогічну дійсність, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, моделює та розв'язує педагогічні ситуації, *планує* навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, *застосовує* індивідуальний підхід, *дотримується* педагогічного такту.

ПРН14 – *застосовує* методики психодіагностики у школі з метою здійснення диференційного навчання і оптимізації навчально-виховного процесу,

прогнозує розвиток та виховання особистості дитини, результати конкретних педагогічних впливів, *створює* сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, *управляє* учнівським колективом, здатен до комунікації зі спільнотами;

Комунікація

Студент:

ПРН17 – *організовує* співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності;

ПРН18 – *розуміє* значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності.

Автономія і відповідальність

Студент:

ПРН19 – *самостійно організовує* процес навчання, *забезпечує* рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

6. Плани практичних занять Семестр I

Практичне заняття № 1. Психіка як предмет вивчення психології.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Психіка і психічні явища.
 - Психіка і мозок. Властивості нервових процесів та типи нервової діяльності.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Виконання психодіагностик: «Визначення домінуючої півкулі мозку» та «Визначення індивідуальних особливостей властивостей нервової системи» (тест-опитувальник Я. Стреляу (в адаптації Н.Р. Данілової та Ф.Г. Шмельова) для визначення рівня процесів збудження, гальмування і рухливості нервових процесів.

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [7], [9], [14]. Інформаційні ресурси: [5], [9].

Практичне заняття №2 Пізнавальні психічні процеси.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Психічні пізнавальні процеси та їх взаємодія.

- Індивідуальні особливості психічних пізнавальних процесів.
2. Виконання практичних завдань до теми.
 3. Виконання психодіагностики: «Домінуючий тип сприймання зароботою провідних аналізаторів».

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14].

Практичне заняття №3. Увага.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Властивості уваги.
 - Види уваги.
 - Неуважність та її причини.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Тестова контрольна робота: «Індивідуальні особливості пізнавальних психічних процесів та уваги».

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14].
Інформаційні ресурси: [8].

Практичне заняття №4. Емоції та почуття.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Зв'язок емоцій та потреб людини.
 - Негативні емоційні стани вчителя під час уроку та їх саморегуляція.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Тренінгове міні-заняття: «Заперечення почуттів і приймання почуттів».

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14].
Інформаційні ресурси: [4].

Практичне заняття №5. Воля.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Причини труднощів у докладанні вольових зусиль.
 - «Дитячий негативізм»
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Виконання психодіагностики: «Вивчення вольової саморегуляції методом анкетування. Питальник А.В. Зверкова та Е.В. Ейдемана»

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14].
Інформаційні ресурси: [2],[11].

Практичне заняття №6. Мотивація.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Причини низького рівня мотивації до діяльності.
 - Вплив оцінювання на мотивацію досягнення успіху.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Виконання психодіагностики: «Мотивація успіху і страх невдачі (методика А.А. Реана)»

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14], [16].

Практичне заняття №7. Особистість.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Я-концепція особистості.
 - Самооцінка та рівень домагань особистості.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Виконання психодіагностики: «Дослідження самооцінки особистості».

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [8], [14]. Інформаційні ресурси:[4].

Практичне заняття №8. Темперамент.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення теоретичних питань:
 - Індивідуальний підхід до учнів за типом темпераменту.
2. Виконання практичних завдань до теми.
3. Виконання психодіагностики: «Дослідження типу темпераменту. Питальник Айзенка»

Рекомендована література до теми: Основна: [1],[2]. Допоміжна: [6], [7], [14].

Семестр II

Практичне заняття №9. Психологія дошкільного дитинства.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:
 - Позитивне та негативне розв'язання вікових криз (за Е. Еріксоном).
 - Врахування вікових особливостей в навчанні дошкільників в групах раннього розвитку.
2. Виконання практичних завдань до теми.

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [2], [3], [4], [13], [14], [18].

Практичне заняття №10. Молодший шкільний вік.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Психологічна готовність дитини до школи.
- Врахування вікових особливостей молодших школярів в навчанні та вихованні.

2. Виконання практичних завдань до теми.

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [2], [3], [13], [14].
Інформаційні ресурси: [12].

Практичне заняття №11. Підлітковий вік.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Криза 13 років: причини, ознаки, етапи, розв'язання.
- Врахування вікових особливостей підліткового віку в навчанні та вихованні

2. Виконання практичних завдань до теми.

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [3], [13], [14], [19].

Практичне заняття №12. Психологія ранньої юності

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Криза ранньої юності: причини, ознаки, етапи, розв'язання.
- Врахування вікових особливостей ранньої юності в навчанні та вихованні.

2. Виконання практичних завдань до теми.

3. Тестова контрольна робота: «Врахування вікових особливостей учнів різного віку в навчанні».

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [3], [13], [14], [19].

Практичне заняття №13. Основи психології учіння та навчання.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Проблеми мотивації учбової діяльності.
- Проблема неуспішності, її попередження і подолання.
- Стратегії підтримки інтелектуальної компетентності учнів.

2. Виконання практичних завдань до теми.

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [3], [11], [15], [16],[18]. Інформаційні ресурси:[4].

Практичне заняття №14. Основи психології виховання.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Мотиви «проблемної» поведінки.
- Стратегії термінового педагогічного втручання з метою припинення «проблемної» поведінки.

2. Виконання практичних завдань до теми.

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [1], [3], [11], [15]. Інформаційні ресурси: [4].

Практичне заняття №15. Педагогічне спілкування.

Завдання до практичного заняття:

1. Обговорення презентацій:

- Стратегії вчителя для підтримки самоповаги учня.
- Правила поведінки, які дозволяють уникнути конфронтації та знизити напруження в класі.
- Булінг: стратегії подолання та профілактики

2. Виконання практичних завдань до теми.

3. Виконання тестової контрольної роботи: «Булінг: причини, ознаки, стратегії протидії та профілактики»

Рекомендована література до теми: Основна: [1]. Допоміжна: [3], [11], [15],[17]. Інформаційні ресурси: [1], [4], [6].

6.1. Література для вивчення дисципліни.

Основна

1. Ржевська-Штефан З.О., Клочек Л.В., Уличний І.Л. Основи психологічних наук. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів ВНЗ// Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2019. – 302 с.
2. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. – Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. – 116 с.

Допоміжна

1. Бех І.Д. Особистіснозорієнтоване виховання. – К.: ІЗМН МО України, 1998. – 204 с.
2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М.: Просвещение, 1968. – 464 с.
3. Вікова і педагогічна психологія: Навч. Посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. – К.: Каравела, 2006. – 344 с.
4. Вікова психологія / Під ред. Г.С.Костюка.- К.: Рад. школа, 1976.- 272 с
5. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник – К.: Либідь. 2005. – 400с.
6. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс [текст] навч. посіб. / Т.В. Дуткевич. – К: Центр учбової літератури, 2016. – 388с.

7. Іонов І.А. Фізіологія вищої нервової діяльності (ВНД): навчальний посібник/ І.А.Іонов, Т.Є.Комісова, А.В. Мамотенко, С.О. Шаповалов, Сукач О.М. Теремецька Н.Ф Катеринич О.О. – Х.: ФОП Петров В.В., – 2017. – 143с.
8. Максименко С.Д. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. –К.: Центр учбової літератури, 2010. – 288с.
9. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. – К.: Форум, 2002.
10. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посібник – К.: Академвидав, 2007. – 427 с.
11. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 360с.
12. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
13. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
14. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А.. Педагогічна психологія. Навч. посіб. – Київ «Центр учбової літератури», 2012. – 168 с.
15. Усе про мотивацію/ уклад. А. Г. Дербеньова. — Х.: Вид. група«Основа», 2012. — 207с.

6.2. Інформаційні ресурси

1. Булінг у школі: чому українські діти такі жорстокі?
<https://www.bbc.com/ukrainian/features-44425003>
2. Кондратенко Л.О. Психологія первинної шкільної неуспішності: монографія/ Кондратенко Л.О. – Чернігів: Десна Поліграф, 2017. – 488 с.
http://lib.iitta.gov.ua/709374/1/kondratenko_kniga_488str.pdf
3. Перевірте роботу вашого мозку за кілька секунд.
http://tsikavapsyhologiya.blogspot.com/2015/01/blog-post_24.html
4. Протидія булінгу <http://lft.multycourse.com.ua/ua/page/22/103>
5. Психологічні причини неуспішності <https://osvita.ua/school/method/psychology/3482/>
6. Розлад дефіциту уваги та гіперактивності: що потрібно знати батькам і вчителям. <https://nus.org.ua/view/rozlad-defitsytu-uvagy-ta-giperaktyvnosti-shho-potribno-znaty-batkam-i-vchytelyam/>
7. Тест онлайн на визначення домінуючої півкулі і стилю навчання
<https://psyttests.org/cognitive/solatN-run.html>
8. Чути себе: як боротись з професійним вигоранням у вчителів.
<https://nus.org.ua/articles/chuty-sebe-yak-borotys-z-profesijnym-vygorannjam-u-vchyteliv/>
9. Як подолати дитячий негативізм? <https://dnz15pazlik.vn.ua/blog/yak-podolaty-dytyachyy-negatyvizm-slova-yakymy-varto-zaminyty-zvychni-zauvazhennya-v-storonu>

10. Як перевірити, чи готова дитина до школи. <https://nus.org.ua/view/yak-pereviryty-chy-gotova-dytyna-do-shkoly/>

7. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.

7.1. Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички) під час проведення аудиторних занять (лекційних та практичних), виконання завдань самостійної роботи та на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання на практичному занятті;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- участь у виконанні практичних завдань та розв'язанні психологічних задач;
- участь у виконанні психодіагностик та аналізі отриманих результатів;
- виконання письмових завдань (тестовий експрес контроль тощо);
- самостійне опрацювання окремих розділів теми (перевіряється наявність конспекту, плану-схеми або презентації);
- активність під час лекційних занять (відповіді на проблемні запитання, участь у дискусії, наведення прикладів).

Попередній контроль: вхідний контроль знань.

Поточний контроль:

- *контроль на лекції:* усне опитування студентів, тести;
- *контроль на практичних заняттях:* вибіркоче усне опитування; фронтальне стандартизоване опитування за карточками, тестами протягом 5-10 хв.; фронтальна перевірка виконання домашніх завдань; робота біля дошки окремих студентів для самостійного розв'язування психологічних задач, письмові відповіді на окремі запитання; оцінка активності студентів у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей і т. ін.; письмова (до 45 хв.) контрольна робота;
- *контроль у позанавчальний час:* перевірка перебігу виконання домашніх завдань, індивідуальних навчальних завдань; перевірка конспектів лекцій і

рекомендованої літератури: перевірка і оцінка рефератів; індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях тощо;
стандартизований контроль знань: застосування тестової методики з альтернативним вибором відповідей.

Рубіжний (модульний) контроль: індивідуальне або у групове, усне або письмове опитування; модульна контрольна робота; колоквиум.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логічність, цілісність, системність відповіді, культура мовлення;
- грамотне оперування теоретичними поняттями психологічної науки;
- уміння аналізувати, робити узагальнення та порівняльний аналіз;
- самостійність суджень, критичність мислення під час обговорення проблемних питань;
- використання основної та додаткової літератури.

виконання письмових завдань:

- логічність викладення змісту;
- уміння аналізувати факти, виділяти системні зв'язки, робити узагальнення і формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- вчасність виконання письмового завдання.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

Робота на лекційному занятті оцінюється максимально у 1 бал (1*10=10 балів). Критерії нарахування балів:

1 бал – студент приймає активну участь в лекційному занятті: уважно слухає, конспектує, аналізує теоретичний матеріал, приймає участь в дискусії, відповідає на запитання лектора, наводить приклади, сам активно ставить запитання.

0,5 бали – студент приймає достатньо активну участь у занятті: уважно слухає і конспектує матеріал лекції, інколи приймає участь у обговоренні.

Робота на практичному занятті оцінюється максимально у 3 бали (3*8=24 балів в **I семестрі** та 3*7=21 в **II семестрі**). Критерії нарахування балів:

3 бали – студент приймає активну участь в усіх видах роботи на практичному занятті, демонструє глибоке знання теоретичного матеріалу, виявляє вміння аналізувати психічні явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, пояснює онтогенез психічних процесів, емоційно-вольової сфери, індивідуально-психологічних властивостей тощо.

2 бали – студент приймає достатньо активну участь в практичному занятті (проте не у всіх видах роботи), демонструє достатні, проте не досить глибокі знання теоретичного матеріалу. Може наводити приклади, коментувати психічні явища, проте є незначні труднощі у розумінні системних зв'язків.

1 бал–студент приймає участь в практичному занятті, проте його активність має характер пасивного слухання відповідей одногрупників та епізодичних коментарів, з яких видно, що студент розуміє теоретичний матеріал. При виконанні практичних завдань не дотримується послідовності аналізу, допускає помилки, потребує допомоги викладача.

Виконання завдань самостійної роботи оцінюється максимально в 2 бали за завдання до певної теми модуля. Враховується самостійність, якість, повнота, вчасність виконання завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання– оцінюється в 30 балів (15 балів за виконання психодіагностик + 15 балів за формулювання узагальнюючих висновків). При цьому враховується те, наскільки в повному об'ємі виконане завдання, його зміст, оформлення, вчасність.

Контрольні роботи– максимальна кількість балів – 16 – I семестр, 9 – II семестр. Для проведення контрольних робіт розроблено тестові контрольні завдання двох варіантів рівнозначні за складністю.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лишетими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання роботи викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів.

Результати студента, який не з'явився нанього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Перескладання контрольної роботи допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

7.2. Підсумковий (семестровий) контроль

Підсумковий контроль у **I семестрі** проводиться у формі диференційованого **заліку** в останній тиждень семестру. Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів:

- за активність під час лекційних занять (максимальна кількість – 10 балів за семестр);
- поточного контролю на практичних заняттях (максимальна кількість балів 24 за семестр);
- виконання самостійної роботи до кожної теми (максимальна кількість балів – 20 за семестр);
- виконання контрольних робіт (максимальна кількість балів – 16 за семестр);
- за виконане ІНДЗ (максимальна кількість балів – 30).

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах за дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ЄКТС заноситься у Відомість обліку успішності та Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Підсумковий контроль у **II семестрі** проводиться у формі **екзамену**, який передбачає усні відповіді студентів. Максимальна кількість балів – 40. Білет з психології містить два питання різного характеру.

Перше питання білету передбачає послідовне та змістовне відтворення теоретичних знань з певної теми. Максимальна кількість балів – 20.

Друге питання білету передбачає демонстрування студентами психологічних знань прикладного характеру, що лежать в основі психологічної компетентності вчителя. Максимальна кількість балів – 20.

Критерії оцінювання відповідей на перше питання екзаменаційного білету
20-18 балів (А) – Ґрунтовне знання змісту теми. Відповідь на питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент може дати вичерпуючі і точні відповіді на додаткові запитання.

17-15 балів (В) – Добре знання змісту теми. Відповідь має усвідомлений та розгорнутий характер, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. У відповідях на додаткові запитання трапляються окремі неточності.

14-12 балів (C) – Студент добре знає основні поняття теми, здатен дати їх визначення, розкрити їх і пояснити, проте відповідь дещо неповна або недостатньо розгорнута. Наявні окремі помилки у послідовності викладення та в аргументації тверджень. Відповіді на додаткові запитання дещо неточні або неповні.

11-9 балів (D) – Поверхнєве знання змісту теми. Студент розуміє суть основних понять теми, проте не здатен чітко формулювати визначення. Або знає визначення, проте не здатен докладно розкрити суть поняття. Відповідь неповна, відсутня чіткість, структурованість. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Студент здатен дати вірні відповіді лише на частину додаткових запитань.

8-6 балів(E) – Фрагментарне знання змісту теми. Відповідь неструктурована, непослідовна. Студент не може дати відповіді на більшість додаткових запитань.

5-1балів (FX) – Відповідаючи, студент оперує лише загальними фразами, називає лише розрізнені факти.

0балів (F)– Студент не спроможний дати відповідь на запитання, або дає відповідь, проте не на те запитання, яке було перед ним поставлене.

Критерії оцінювання відповідей на друге питання екзаменаційного білету

20-18 балів (A) – Студент здатен точно описати поведінкові прояви зазначених у питанні психологічних особливостей учня, чітко, точно визначає і обґрунтовує необхідні психолого-педагогічні заходи для розв'язання визначених проблем. Відповідь на питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент може дати вичерпуючі і точні відповіді на додаткові запитання.

17-15 балів (B) – Студент майже точно описує поведінкові прояви зазначених у питанні психологічних особливостей учня, виділяє основні проблеми його навчання або виховання та визначає і обґрунтовує необхідні психолого-педагогічні заходи для розв'язання визначених проблем. Відповідь має усвідомлений та розгорнутий характер, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. У відповідях на додаткові запитання трапляються окремі неточності.

14-12 балів (C) – Студент здатен описати поведінкові прояви зазначених у питанні психологічних особливостей учня та виділити основні проблеми його навчання або виховання, проте відповідь дещо неповна або недостатньо розгорнута. Студент визначає необхідні психолого-педагогічні заходи для розв'язання визначених проблем, проте його обґрунтування містять окремі помилки та неточності. Відповіді на додаткові запитання дещо неточні або неповні.

11-9 балів (D) – Студент робить помилки при описі поведінкових проявів зазначених у питанні психологічних особливостей учня, нечітко або з помилками виділяє основні проблеми його навчання або виховання, визначає необхідні

психолого-педагогічні заходи для розв'язання визначених проблем, проте не обґрунтовує їх. Відповідь неповна, відсутня чіткість, структурованість. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Студент здатен дати вірні відповіді лише на частину додаткових запитань.

8-6 балів (E) – Студент здатен лише приблизно описати поведінкові прояви зазначених у питанні психологічних особливостей учня, не достатньо розуміє зв'язок між психологічними особливостями учня та проблемами його навчання виховання, визначені студентом психолого-педагогічні заходи для розв'язання визначених проблем не обґрунтовані, мають узагальнений та поверхневий характер. Відповідь неструктурована, непослідовна. Студент не може дати відповіді на більшість додаткових запитань.

5-1 балів (FX) – Відповідаючи, студент оперує лише загальними фразами, називає лише розрізнені факти.

7.3. Розподіл балів, які отримують студенти з дисципліни «Психологія»

Денна форма навчання

Залік (I семестр)

Розділ I Загальна психологія				Разом за розділ I	ІНДЗ	Сума
Активність на лекційних заняттях № 1-10	Практичні заняття № 1-8	СРС	Контрольна робота			Підсумкова семестрова
10	24	20	16	70	30	100

Екзамен (II семестр)

Розділ II Основи вікової та педагогічної психології				Разом за розділ II	Екзамен	Сума
Активність на лекційних заняттях № 11-20	Практичні заняття № 9-15	СРС	Контрольна робота			Підсумкова семестрова
10	21	20	9	60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Підсумковий контроль

8.1. Питання до заліку

1. Визначте предмет вивчення психології як науки.
2. Дайте характеристику методам психології: спостереження, експеримент, психодіагностичні методи.
3. Дайте характеристику різновидам психічних явищ і наведіть приклади.
4. Розкрийте суть поняття «свідомість», охарактеризуйте структуру свідомості.
5. Охарактеризуйте неусвідомлювані психічні явища.
6. Охарактеризуйте психічні процеси відчуття і сприймання, їх зв'язок з іншими психічними процесами та значення для життєдіяльності людини.
7. Охарактеризуйте індивідуальні особливості сприймання та їх вплив на засвоєння інформації.
8. Охарактеризуйте психічний процес пам'яті, його значення для життєдіяльності людини та зв'язок з іншими психічними процесами.
9. Охарактеризуйте основні умови успішного мимовільного й довільного запам'ятовування.
10. Охарактеризуйте індивідуальні особливості пам'яті та їх вплив на ефективність засвоєння інформації.
11. Охарактеризуйте психічний процес мислення, його значення для життєдіяльності людини та зв'язок з іншими психічними процесами.
12. Охарактеризуйте психічний процес уяви, її функції, значення для життєдіяльності людини та зв'язок з іншими психічними процесами.
13. Охарактеризуйте увагу, її зв'язок з пізнавальними психічними процесами та значення для діяльності людини.
14. Охарактеризуйте властивості уваги та види уваги.

15. Охарактеризуйте причини виникнення мимовільної, довільної та післядовільної уваги та умови їх підтримування.
16. Розкрийте суть поняття «неуважність», охарактеризуйте її різновиди та причини виникнення.
17. Розкрийте зміст понять «емоції» та «почуття», поясніть, як вони впливають на життєдіяльність людини.
18. Розкрийте зв'язок між емоціями та потребами та його значення для життєдіяльності людини.
19. Охарактеризуйте стрес як форму переживання емоцій: його джерела, стадії, ознаки. Схильність до стресу в залежності від індивідуальних особливостей психіки. Визначте основні напрямки самопомоги при гострому стресі.
20. Охарактеризуйте способи регуляції негативних емоційних станів та їх наслідки для фізичного та психологічного здоров'я людини.
21. Розкрийте зміст поняття «воля», поясніть які основні функції вона виконує, і яке значення має для життєдіяльності людини.
22. Охарактеризуйте просту і складну вольову дію. Поясніть, як нехтування етапом усвідомленого прийняття рішення перешкоджає успішному досягненню цілей.
23. Розкрийте зміст поняття дитячий негативізм: його природу, прояви, стратегії взаємодії з дитиною, яка демонструє негативізм.
24. Розкрийте зміст понять мотивація і мотив. Охарактеризуйте зовнішню та внутрішню мотивацію та визначте її вплив на успішність діяльності.
25. Розкрийте зміст мотивації досягнення успіху та уникнення невдачі. Визначте, як неї впливає шкільне оцінювання.
26. Розкрийте суть понять «темперамент», «індивідуальний стиль діяльності» та «індивідуальний підхід».
27. Охарактеризуйте основні типи темпераменту та визначте стратегії індивідуального підходу до кожного з них.
28. Розкрийте суть понять «особистість», «індивід», «суб'єкт», «індивідуальність». Визначте основні характеристики особистості.
29. Охарактеризуйте тривожність як рису характеру особистості: її джерела, та ознаки. Визначте ситуації, які сприяють виникненню тривожності в учнів та стратегії підтримки таких учнів.
30. Розкрийте суть поняття «здібності», поясніть їх природу виникнення і розвитку.

8.2. Питання до екзамену

1. Розкрийте зміст поняття «психічний розвиток». Визначте основні закономірності психічного розвитку (за Л.С. Виготським),

2. Визначте рушійні сили та фактори психічного розвитку. Розкрийте зв'язок між психічним розвитком і навчанням.
3. Розкрийте зміст понять «вік» та «вікова періодизація». Визначте критерії вікової періодизації за Д.Б. Ельконіним.
4. Розкрийте поняття «вікова криза». Охарактеризуйте зміст вікових криз за Е. Еріксоном. Визначте значення криз для розвитку особистості.
5. Охарактеризуйте психічний розвиток дитини у дошкільному віці.
6. Визначте психологічні особливості навчання дошкільників (в групах раннього розвитку де вивчають іноземну мову, танцювальних, музичних колективах).
7. Розкрийте зміст психологічної готовності дитини до навчання у школі. Визначте шляхи полегшення адаптації дитини до школи (створення в межах НУШ школи «дружньої до дитини»).
8. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку молодших школярів, їх провідну діяльність, основні вікові новоутворення. Розкрийте зміст кризи 7-ми років.
9. Охарактеризуйте розвиток психічних пізнавальних процесів у молодшому шкільному віці. Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчанні.
10. Охарактеризуйте особливості розвитку особистості в молодшому шкільному віці. Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчально-виховному процесі.
11. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку підлітка. Визначте головне протиріччя віку. Розкрийте зміст кризи підліткового віку.
12. Охарактеризуйте провідну діяльність підліткового віку. Розкрийте особливості стосунків підлітка з однолітками та дорослими. Визначте ефективні та неефективні стратегії психологічного впливу на підлітка.
13. Розкрийте особливості розвитку особистості підлітка (особливості емоційно-вольової сфери, самооцінки, домінуюча потреба). Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчально-виховному процесі, у мотивуванні підлітка до учіння.
14. Охарактеризуйте розвиток психічних пізнавальних процесів у підлітковому віці. Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчанні.
15. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку та провідну діяльність старшокласника. Визначте головне протиріччя віку. Розкрийте зміст кризи 17 років.
16. Охарактеризуйте розвиток психічних пізнавальних процесів старшокласників. Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчанні.
17. Розкрийте особливості розвитку особистості старшокласника (особливості емоційно-вольової сфери, самооцінки, домінуюча потреба, риси характеру).

Визначте, яким чином ці вікові особливості мають бути враховані в навчально-виховному процесі.

18. Розкрийте зміст мотивації учбової діяльності (види мотивів учіння, внутрішні та зовнішні мотиви учіння, ієрархія мотивів учіння).
19. Охарактеризуйте вікові особливості мотивації учіння. Визначте причини зниження мотивації учіння та шляхи її підвищення.
20. Охарактеризуйте особливості традиційного та інноваційного навчання.
21. Охарактеризуйте поняття «неуспішність», визначте її причини, ознаки та шляхи попередження.
22. Визначте основні стратегії підтримки інтелектуальної компетентності учнів.
23. Охарактеризуйте поняття «виховний вплив». Розкрийте особливості прямих та непрямих виховних впливів, виховні стратегії та їх ефективність.
24. Розкрийте вікові особливості виховання школярів.
25. Розкрийте зміст поняття «індивідуальний підхід» в навчанні та вихованні.
26. Розкрийте зміст поняття «педагогічне спілкування». Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний), проаналізуйте їх переваги та недоліки.
27. Розкрийте зміст поняття «педагогічне спілкування». Охарактеризуйте стилі спілкування за І.М. Юсуповим та проаналізуйте наслідки використання кожного з них в навчально-виховному процесі.
28. Розкрийте зміст поняття «конфлікт», його види, основний механізм та стадії розвитку. Охарактеризуйте стилі поведінки при розв'язанні конфліктів. Визначте правила, яких слід дотримуватися для успішного виходу з конфлікту.
29. Розкрийте зміст поняття «продуктивність педагогічної діяльності». Охарактеризуйте рівні продуктивності педагогічної діяльності.
30. Розкрийте зміст поняття «індивідуальний стиль діяльності педагога». Визначте основні типи індивідуальних стилів (емоційно-імпровізаційний, емоційно-методичний, розмірковувально-імпровізаційний, розмірковувально-методичний).
31. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: сангвінік з яскраво вираженою екстраверсією, завищена неадекватна самооцінка, низький рівень розвитку наполегливості.
32. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: сангвінік з яскраво вираженою емоційною стійкістю, висока адекватна самооцінка, низький рівень розвитку наполегливості.
33. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: холерик з яскраво вираженою емоційною нестійкістю, високий рівень

- особистісної тривожності, завищена неадекватна самооцінка, надмірно високий рівень мотивації досягнення успіху.
34. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: холерик з яскраво вираженою емоційною нестійкістю, завищена неадекватна самооцінка, високий рівень мотивації уникнення невдачі.
 35. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: холерик з яскраво вираженою екстраверсією, висока адекватна самооцінка, високий рівень мотивації досягнення успіху.
 36. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: флегматик з яскраво вираженою емоційною стійкістю, висока адекватна самооцінка, низький рівень внутрішньої мотивації учіння, високий рівень мотивації отримання схвалення та уникнення покарання.
 37. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: флегматик з яскраво вираженою інтроверсією, адекватна самооцінка з тенденцією до заниження, низький рівень внутрішньої мотивації учіння, високий рівень мотивації отримання схвалення та уникнення покарання.
 38. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: меланхолік, з яскраво вираженою емоційною нестійкістю, високий рівень особистісної тривожності, завищена неадекватна самооцінка, високий рівень мотивації уникнення невдачі.
 39. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: меланхолік, з яскраво вираженою інтроверсією, адекватна самооцінка з тенденцією до заниження, високий рівень наполегливості, високий рівень мотивації саморозвитку.
 40. Визначте, яким має бути індивідуальний підхід до учня, у якого спостерігається поєднання наступних особливостей психічного розвитку: меланхолік, з яскраво вираженою емоційною нестійкістю, високий рівень особистісної тривожності, занижена неадекватна самооцінка, низький рівень внутрішньої мотивації учіння, високий рівень мотивації обов'язку.
 41. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Третьюкласник під час уроку весь час крутиться, розмовляє, за спиною вчителя блазнює, зачочує очі, на перервах підставляє ніжки іншим учням, використовує неприйнятні слова, постійно підзиває вчителя до себе і просить допомогти йому, під час завдання на самостійне виконання». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.

42. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Семикласниця часто заходить в клас, коли урок іде вже хвилин десять, раптом починає причісуватися під час пояснення нового матеріалу, передає записки через весь клас, задає вчителю питання, які не стосуються теми уроку». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
43. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Другокласник виконує вказівки вчителя дуже повільно, коли всі вже виконали декілька завдань, він тільки відкриває зошита і бере ручку. Проте не під час уроку учень не проявляє жодних ознак повільності, діє цілком нормально». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
44. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Учень восьмого класу з викликом та неповагою відповідає вчителю на прохання виконати завдання. Заявляє, що не буде виконувати завдання, бо в паралельному класі таких завдань не виконують, і вчитель не може його змусити». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
45. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Десятикласниця дивиться у вікно під час самотійної роботи, в її зошиті пусто. На запитання вчителя про те, чи не сталося чого, вона заперечно хитає головою і посміхається. На запитання, чому в зошиті пусто, відповідає, що думає. Коли вчитель з'ясовує, чи збирається учениця закінчити роботу до кінця уроку, та ствердно киває головою. Проте коли приходять час здавати роботи, в зошиті дівчини немає жодної строчки». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
46. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Десятикласник заявляє вчителю: «Добре, що ваш предмет не потрібно здавати на ЗНО, а то б я з вами все одно нічого не вивчив». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
47. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «В присутності вчителя, який дуже цінує ввічливість, учень восьмого класу використовує лайливі слова, грубо штовхає учнів молодших класів, поза очі обзиває вчителя, якимось написав на дошці образливу лайку на його адресу». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.

48. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «П'ятикласник ніколи не відповідає на запитання під час уроку, не реагує на дружні репліки вчителя на перервах. Після пояснення завдання, може навіть не відкрити підручника, а на запитання вчителя «Що не так?» реагує невизначено, уникає дивитись в очі, сповзає нижче на стільці, ніби хоче сховатися під парту». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
49. Визначте мотив «поганої» поведінки учня та можливі причини, що сприяли його виникненню в учня: «Учениця шостого класу постійно відкладає виконання письмових домашніх завдань на останній день або не виконує їх до кінця. Отримавши низький бал, вона зауважує, що якби не писала твір пізно в ночі і повністю завершила б його, то оцінка була б кращою. Або, якби вона готувалася до екзамену три доби, а не одну, то отримала б «відмінно» замість «добре». Перед фізкультурою у неї часто болить живіт або голова, проте все швидко минає після уроку». Опишіть типову реакцію вчителя на ситуацію та відповідь учня на неї. Визначте загальні принципи профілактики такої поведінки учня.
50. Визначте основні правила поведінки вчителя під час здійснення термінового педагогічного втручання. Визначте помилку, якої припустився вчитель, та її наслідки: «Учень сьомого класу нецензурно лається під час уроку. Вчитель закликає учня припинити це негайно і, коли учень обурено бурмоче: «А що я такого сказав?», починає розпикати його і «читати лекцію» про чистоту рідної мови».
51. Визначте основні правила поведінки вчителя під час здійснення термінового педагогічного втручання. Визначте помилку, якої припустився вчитель, та її наслідки: «Учениця дев'ятого класу ходить по класу після дзвоника. Вчитель просить ученицю зайняти своє місце. Та погоджується, але ідучи до своєї парти, щось сердито бурмоче. Вчитель намагається з'ясувати, що саме бурмоче дівчина, проте вона сухо відказує: «Нічого». Вчитель наполягає на тому, що чув бурмотіння і вимагає повторити ясно і чітко, те що вона сказала. Учениця відповідає з сарказмом: «Я лише висловлює свої думки у голос, ви що, проти, щоб учні думали?»
52. Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання ефективні при наступній поведінці учня: «Семикласниця часто заходить в клас, коли урок іде вже хвилин десять, раптом починає причісуватися під час пояснення нового матеріалу, передає записки через весь клас, задає вчителю питання, які не стосуються теми уроку». Обґрунтуйте свій вибір.
53. Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання ефективні при наступній поведінці учнів: «Учні четвертого класу схибулися на

плюванні з трубочок/ використанні нецензурних слів/ і не піддаються ніяким виховним методам». Обґрунтуйте свій вибір.

- 54.**Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання ефективні при наступній поведінці:«1)Учень восьмого класу з викликом та неповагою відповідає вчителю на прохання виконати завдання. Заявляє, що не буде виконувати завдання, бо в паралельному класі таких завдань не виконують, і вчитель не може його змусити».2) Старшокласники влаштували бійку під час перерви на очах у інших школярів. Обґрунтуйте свій вибір.
- 55.**Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання ефективні при наступній поведінці: «1) Учениця розгойдується на стільці, розхитуючи його ніжки. 2) «Десятикласник заявляє вчителю: «Добре, що ваш предмет не потрібно здавати на ЗНО, а то б я з вами все одно нічого не вивчив».Обґрунтуйте свій вибір.
- 56.**Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання ефективні при наступній поведінці: «Учень восьмого класу використовує лайливі слова/ поза очі обзиває вчителя/ написав на дошці образливу лайку на адресу вчителя». Обґрунтуйте свій вибір.
- 57.**Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання а також стратегії підтримки ефективні при наступній поведінці:«П'ятикласник ніколи не відповідає на запитання під час уроку, не реагує на дружні репліки вчителя на перервах. Після пояснення завдання, може навіть не відкрити підручника, а на запитання вчителя «Що не так?» реагує невизначено, уникає дивитись в очі, сповзає нижче на стільці, ніби хоче сховатися під парту».Обґрунтуйте свій вибір.
- 58.**Визначте стратегії та техніки термінового педагогічного втручання а також стратегії підтримки ефективні при наступній поведінці: «Учениця шостого класу постійно відкладає виконання письмових домашніх завдань на останній день або не виконує їх до кінця. Отримавши низький бал, вона зауважує, що якби не писала твір пізно в ночі і повністю завершила б його, то оцінка була б кращою. Або, якби вона готувалася до екзамену три доби, а не одну, то отримала б «відмінно» замість «добре». Перед фізкультурою у неї часто болить живіт або голова, проте все швидко минає після уроку». Обґрунтуйте свій вибір.
- 59.**Визначте, чим підтримка (як психолого-педагогічний підхід до учня) відрізняється від позитивної оцінки або похвали-порівняння.
- 60.**Визначте стратегії подолання та профілактики шкільного булінгу.

8.3.Особливості перескладання.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання, за результатами якого має змогу набрати від 0 до 100 балів:

– надає виконані завдання самостійної роботи;

– виконує комплексну контрольну роботу за завданнями із тем усіх модулів.

У випадку отримання менше 60 балів за результатами екзамену, студент має перескласти його у визначений деканатом термін.